

SELETUSKIRI

Vabariigi Valitsuse korralduse „Justiits- ja Digiministeeriumi kantsleri teenistusest vabastamine” eelnõu juurde

Vabariigi Valitsuse korralduse „Justiits- ja Digiministeeriumi kantsleri teenistusest vabastamine” eelnõu on välja töötatud Vabariigi Valitsuse seaduse § 55 lõike 1 ja avaliku teenistuse seaduse § 96 lõike 1 alusel ning arvestades justiits- ja digiministri Liisa-Ly Pakosta ettepanekut. Eelnõu kohaselt vabastatakse Justiits- ja Digiministeeriumi kantsler Tõnis Saar (isikukood 37803074920) teenistusest koostöö mittelaabumise tõttu 13. veebruaril 2025. a. Tõnis Saar nimetati Justiits- ja Digiministeeriumi kantsleriks määratud ajaks 4. septembrist 2022. a kuni 3. septembrini 2027. a Vabariigi Valitsuse 14. aprilli 2022. a korraldusega nr 122 „Justiitsministeeriumi kantsleri ametikohale nimetamine uueks tähtajaks”. Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Justiits- ja Digiministeeriumi üldosakonna arendus- ja personalialituse juhataja Mari Saarniit (telefon 5350 6994, e-post mari.saarniit@justdigi.ee).

Vabariigi Valitsuse seaduse § 55 lõike 1 kohaselt vabastab kantsleri ametist Vabariigi Valitsus ministri ettepanekul.

Avaliku teenistuse seaduse (edaspidi ATS) § 96 lõike 1 alusel võib ministeeriumi kantsleri ennetähtaegselt teenistusest vabastada ministri hinnangul ministri ja kantsleri koostöö mittelaabumise tõttu. Ministeeriumi kantslerit ei tohi ATS § 96 lõike 2 alusel teenistusest vabastada enne kuue kuu möödumist ministri ja kantsleri koos töötamise algusest.

Minister Liisa-Ly Pakosta asus ametisse 23. juulil 2024. a. ATSi kohaselt nõutav kuuekuuline tähtaeg möödus 23. jaanuaril 2025. a. Seega on minister korralduse kehtestamise ajaks kantsler Tõnis Saarega koos töötanud üle kuue kuu.

ATSi 96 lõike 1 rakendamise eelduseks on ministri ning kantsleri vahelise koostöö mittelaabumine.

Minister Liisa-Ly Pakosta teatas kantsler Tõnis Saarele teenistusest vabastamisest koostöö mittelaabumise tõttu dokumendihaldussüsteemis ette 5. veebruaril 2025. a, andes talle võimaluse oma arvamuse ja vastuväidete esitamiseks 6. veebruariks 2025. a (lisatud).

Minister Liisa-Ly Pakosta hinnangul ei laabu koostöö kantsler Tõnis Saarega järgmisel põhjusel:

„Soovin kiita Teie kõrgeid eetilisi tõekspidamisi ja isiksuseomadusi, mis soodustavad juhtimist stabiilses olukorras. Paraku käimasolevate suure ulatusega muudatuste juhtimisel on osutunud meie vaated ja suhtumine ministeeriumi juhtimisel ületamatult erinevateks ja seetõttu teen Vabariigi Valitsusele ettepaneku vabastada Teid ametist koostöö mittelaabumise tõttu.”

Kantsler Tõnis Saarele on 5. veebruaril 2025. a esitatud võimalus oma arvamuse ja vastuväidete esitamiseks tema teenistusest vabastamist käsitleva korralduse eelnõu ja selle seletuskirjas toodud põhjenduste kohta 6. veebruariks 2025. a.

Kantsler Tõnis Saar on 6. veebruaril 2025.a esitanud teenistusest vabastamise teate kohta dokumendihaldussüsteemis, mille kaudu talle teade kätte toimetati, kommenteerinud järgmiselt: „Olen tutvunud. Ministri otsus.“

ATS § 101 lõike 4 alusel ministeeriumi kantsleri teenistusest vabastamisest koostöö mittelaabumise tõttu teatatakse kantslerile kirjalikult vähemalt 30 kalendripäeva ette. Kui seda tähtaega ei järgita, siis makstakse talle sama seaduse § 101 lõike 6 alusel palka ka iga sama paragrahvi lõikes 4 ette nähtud 30 päevasest etteteatamistähtajast puudu jäänud tööpäeva eest.

Teade teenistusest vabastamisest koostöö mittelaabumise tõttu suunati dokumendihaldussüsteemis kantslerile 5. veebruaril 2025. a. Tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 135 lõike 1 kohaselt algab tähtaja kulgemine järgmisel päeval pärast selle kalendripäeva saabumist, millega määrati kindlaks tähtaja algus, kui seadusest või lepingust ei tulene teisiti. Seega lõppeks 30-päevane etteteatamistähtaeg 7. märtsil 2025.a.

ATS § 102 lõike 3 alusel ministeeriumi kantsleri teenistusest vabastamise korral ATS §-s 96 sätestatud alusel makstakse talle hüvitisena põhipalka ametiaja lõpuni jäävate kuude eest, kuid mitte rohkem kui kuue kuu põhipalk.

Vabariigi Valitsus tugineb otsuse langetamisel Tallinna Ringkonnakohtu 6. juuli 2011.a otsusele analoogilises vaidluses regionaalministri ja Harju maavanema vahel, kus ministri hinnangul nende koostöö ei laabunud ja minister soovis maavanema teenistusest vabastada. Kohus leidis, et ministri hinnang koostöö mittelaabumisele ei ole vaidlustatav ega halduskohtu poolt kontrollitav. Koostöö mittelaabumine ei tähenda, et peaks olema toime pandud süütegu või tehtud juhtimisvigu, tegemist on poliitilise usaldussuhtega ministri ja maavanema vahel. Seda tõlgendust toetab hüvitise maksmine teenistusest vabastamisel, mis ei oleks süüteo põhjusel ametist vabastamise korral põhjendatud. Maavanema sobivuse üle saab otsustada ainult minister, kes küll peab oma valikut põhjendama, kuid seda Vabariigi Valitsusele. Seda seisukohta toetab sarnases vaidluses Maaeluministeeriumi kantsleri vabastamisel koostöö mittelaabumisel maaeluministriga Tallinna Halduskohtu 4. veebruari 2022 otsus 3-19-2414, mis jõustus Riigikohtu halduskolleegiumi 17. detsember 2024 määrusega 3-19-2414, millega jäeti Maaeluministeeriumi endise kantsleri kassatsioonkaebus menetlusse võtmata.

Eespool toodust tulenevalt on eelnõus sätestatud valitsuse otsus vabastada Justiits- ja Digiministeeriumi kantsler Tõnis Saar 13. veebruaril 2025. a teenistusest ministri ja kantsleri koostöö mittelaabumise tõttu ja maksta talle hüvitisena tema kuue kuu põhipalk ja lisaks sellele palka ka iga ette nähtud 30-päevasest etteteatamistähtajast puudu jäänud tööpäeva eest.